

Följande frågor röra föreställningar och bruk knutna till Lucia-aftonen och Lucia-dagen (den 12 och 13 december). Frågorna a - h avse uteslutande bruk och föreställningar på Eder ort under 1880-talet. Lucia-firandet i våra dagar (1937) på Eder ort efterfrågas i frågan i.

a. Förekom det på Eder ort på 1880-talet att man vid Lucia (aftonen eller natten eller morgonen till Lucia-dagen) hade någon traktering i mat eller dryck utöver det rent vardagliga? Hade man någon benämning för denna traktering? Exempel: lussebit, lussesup, lussebröd, lussekors, lussefrukost.

b. Varav bestod denna traktering? Exempel: fläsk och brännvin; kaffekast; ostsmörgås och en sup bjudes mellan klockan ett och två på natten; revbensspjäll och bruna bönor jämte kaffe och saffransbröd.

c. Har man talat om att det borde vara sju (tre) frukostar eller sju måltider vid Lucia? Har man talat om att man skall "äta sju frukostar före dager" eller dylikt?

d. Har man brukat ge kreaturen eller husdjuren en extra utfodring av något slag vid Lucia?

e. Har man skyndat sig att komma först eller tidigt upp på Lucia-morgonen? Har man skämtat med den som kom sist upp? Har man haft något öknamn för denne (lusen, lussilusen etc.)?

f. Har man trott eller talat om att under Lucia-natten övernaturliga väsen voro i farten? Har man talat om (skrämt barn med eller verkligen trott) att man den natten kunde råka ut för lussifärden, lussigubben, lusse-son, lussefassen, Lucifer, Lucia, Loppepär, Odins jakt o.s.v.?

g. Menade man, att det ej var bra att göra vissa arbeten vid Lucia? Fick man mala med kvarn eller spinna på spinnrock? Vad var annars förbjudet att göra vid Lucia?

h. 1. Har under Luciaaftonen, eller natten eller morgonen några utklädda personer (ungdomar av båda könen?, barn?, även äldre personer?) brukat gå omkring i gårdarna?

2. Hur ha de varit utklädda (i gamla, trasiga kläder, vrängda rockar eller pälsar, vita skjortor)? Ha de varit svärtade i ansiktet, burit skråpuksansikte eller annars varit utstyrda för att se hemska eller löjliga ut? Finnas några benämningar eller uttryck rörande dessa utklädda följn (gå och lussa, lusse-gubbar)?

3. Har det förekommit, att flickor varit utklädda till Lucia (Lussebrud, Ljusabrud, Luciajänta, Lussefru)? Hur har en sådan Lucia varit klädd och utstyrd? Har hon haft en krans i håret ~~med eller utan ljus?~~ Har hon på annat sätt burit ljus, eller har hon alls ej haft några ljus med sig? Har hon bjudit på traktering av något slag? ~~När på dygnet skulle hon uppträda?~~ Har denna sed med en till Lucia utklädd flicka funnits före 1880-talet på Eder ort? Finns några uppgifter om, när seden först uppträdde på orten samt varifrån den inkommit?

i. Förekommer numera (1937) på Eder ort seden med en till Lucia utklädd flicka, som bjuder på traktering (kaffe)? Hur länge har seden funnits på orten? När och av vem infördes seden? Upptogs den först i skolan eller i prästgården, på herrgården, hos handelsman etc. och kom först senare till bondehemmen?

BERGVÄSEN.

1. Har det i Eder ort funnits berättelser om övernaturliga väsen som de äro i berg?

2. Vad kallade man dessa (troll, bergtroll e.d.)? Talades det om sådana väsen, som hade särskilda namn, ex. Dörrbergetrollet, Bergklinte käring, Tabergefrun, Kuttergubben, Storberggubben?

3. Trodde dessa väsen leva ensamma eller familjevis?

4. Utförde de arbeten i berget?

5. Hur förhöllo de sig åtsewellan? Anses de ha levat i vänskap eller fiendskap med varandra?

6. Hur förhöllo de sig till människorna (vänligt eller ovänligt, hjälpsamma, skadelätare, lösa, begära hjälp, stjåla, vilja ha arbete utfört o.s.v.)?

7. Trodde de äga skatter eller vakta skatter?

8. Ägde de hundar eller andra djur?

9. Återgiv vad de gamla i övrigt ha ett berättat om dessa bergväsen.

Obs, att särskilda ögner efterfrågas i kartfrågelista 17.

Uppgiv vilken ort (socken och by) som avses vid frågornas besvarande. Uppgiv namn, ålder och födelseort (socken och by) för de personer som berättat om dessa bergväsen.